
Dret processal civil II

PID_00252328

Teresa Armenta Deu
Susana Oromí Vall-Ilovera

Teresa Armenta Deu

Catedràtica de Dret Processal de la Universitat de Girona.

Susana Oromí Vall-Ilovera

Professora titular de Dret Processal de la Universitat de Girona i professora col·laboradora de Dret de la UOC.

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats pel professor: Jordi Garcia Albero (2018)

Cinquena edició: setembre 2018
© Teresa Armenta Deu, Susana Oromí Vall-Ilovera
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2018
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Disseny: Manel Andreu
Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL
Dipòsit legal: B-16.471-2018

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Introducció

En el pla d'estudis dissenyat per la Universitat Oberta de Catalunya, l'estudi de dret processal civil s'ha dividit en dues assignatures: *Dret processal civil I* i *Dret processal civil II*. L'assignatura de *Dret processal civil I*, segons el que s'ha vist al seu moment, es dedica principalment a l'anàlisi de la introducció al dret processal i del procés civil de declaració, és a dir, l'estudi de tres conceptes bàsics: jurisdicció, acció i procés, que permeten entendre l'essència del dret processal i la via per aconseguir una sentència que posi fi a la controvèrsia existent entre les parts. A més, l'assignatura es proposa analitzar el procés de declaració en tota la seva extensió, des dels subjectes (òrgans jurisdiccionals amb jurisdicció i competència; parts, representació, pluralitat i tercers, objecte del procés i la seva pluralitat; demanda, contestació, prova i els seus diferents mitjans, sentència, recursos i cosa jutjada) fins al desenvolupament esquemàtic dels processos ordinaris (ordinari i verbal, i també els processos que són especialitats de tots dos).

L'assignatura de *Dret processal civil II* es dedica al procés d'execució, a les mesures cautelars, als processos especials civils, al procés concursal i a la jurisdicció voluntària. Els dos primers mòduls culminen l'anàlisi del procés civil, iniciat a *Dret processal civil I*, amb l'estudi de l'execució forçosa i les mesures cautelars. En el mòdul "Els processos declaratius ordinaris i les seves especialitats" s'estudien els processos, que, sense constituir realment processos especials, en atenció a la seva finalitat específica, comprenen algun tipus de nota característica. Entre ells trobem processos d'ús molt més freqüent que els ordinaris, el caràcter sumari dels quals persegueix, entre altres objectius, aconseguir una tutela privilegiada o, si més no, més ràpida. El mòdul "Processos especials civils" es dedica a aquells procediments especials en atenció a qüestions com la seva naturalesa no dispositiva (incapacitació, nul·litat, separació o divorci, i aquells relatius a menors, entre d'altres) o la seva orientació a la protecció del crèdit (procés monitori, executiu o monitori europeu). Així mateix, el mòdul "Procés concursal i jurisdicció voluntària" es dedica a dos temes regulats fora de la Llei d'enjudiciament civil, en sengles lleis específiques, però originàriament regulades en ella i sobre els quals segueix sent una font principal.

Als mòduls "El procés d'execució: pressupostos de l'execució (subjectius i objectius). L'embargament. L'execució provisional" i "El procés d'execució (II). La realització forçosa. Les mesures cautelars" s'analitza, en primer lloc, l'**execució forçosa**, d'una banda, que té com a objectiu essencial que les resolucions judicials i altres títols executius tinguin l'eficàcia que la nostra Constitució i la resta de l'ordenament jurídic els atorguen. Correspon als tribunals vetllar pel seu compliment, en l'exercici de la funció jurisdiccional que l'article 117.3 de

la CE els atribueix. Així, és evident la naturalesa jurisdiccional de l'execució. D'altra banda, les **mesures cautelars**, que persegueixen evitar que la sentència que es dicti en el procés quedi privada d'efectivitat.

El mòdul "Els processos declaratius ordinaris i les seves especialitats" comprèn tant les especialitats del judici ordinaris com les del verbal. Els processos especials constitueixen un àmbit singular informat per una sèrie de principis singulars, com els procediments, i la regulació presenta, així mateix, característiques pròpies. Seguidament, s'estudia el procediment concursal i la jurisdicció voluntària, que constitueixen dos temes tancats, en bona mesura, en ells mateixos i articulats per atendre la tutela d'un ampli conjunt de circumstàncies, d'insolvència en el primer cas i de possibilitat d'arranjament voluntari en el segon.

Així mateix, el primer mòdul didàctic, "El procés d'execució: pressupòsits de l'execució (subjectius i objectius). L'embargament. L'execució provisional", comença amb un estudi introductori de les **regles generals que inspiren les activitats executives**. Concretament, s'ocupa d'examinar l'acció executiva i els seus pressupòsits, les classes de títols executius, els tribunals i els subjectes del procés d'execució, la fase inicial de l'execució, és a dir, la demanda executiva i el despatx de l'execució, i l'oposició a l'execució i la impugnació d'actes executius concrets. També es presta atenció al **reconeixement i execució de resolucions judicials estrangeres**, que és el mecanisme que atorga a la decisió judicial estrangera efectes processals al nostre país. Adquireix una rellevància especial l'anomenada **execució provisional**, que comporta que la resolució judicial l'execució de la qual es pretén encara no és ferma, ja que s'està substantiant algun recurs. Així, la regla general és que les sentències condemnatòries dictades en primera instància són executables provisionalment, sense la prestació simultània de caució.

Per acabar aquest primer mòdul, s'analitza com s'han d'executar les sentències judicials dineràries que condemnen a pagar una quantitat de diners. Aquesta **execució dinerària** cal diferenciar-la de l'execució no dinerària, el tractament de la qual es desenvolupa en un altre mòdul, en què l'actuació de l'òrgan jurisdiccional està encaminada a obtenir, en la mesura que es pugui, l'execució d'una condemna de donar una cosa, de fer o de no fer. En concret, s'examina, després d'establir les disposicions generals i el requeriment de pagament, una de les actuacions que es duen a terme en l'execució dinerària, l'**embargament de béns**, i es deixa la realització forçosa per al mòdul següent.

El segon mòdul didàctic, "El procés d'execució (II). La realització forçosa. Les mesures cautelars", aborda l'estudi d'un altre aspecte de l'execució dinerària: el procediment de constrenyiment. És una fase de l'execució consistent en la **realització forçosa** dels béns embargats, per mitjà de la qual s'obté una quantitat de diners per a lliurar-los al creditor. S'hi detallen l'apreument i els diferents mitjans de realització forçosa: el conveni de realització, la realització per part d'una persona o entitat especialitzada i la subhasta judicial. Una atenció

especial mereix, així mateix, l'estudi de l'execució sobre béns hipotecats o pignorats. També s'analitza l'**execució no dinerària**, en els termes exposats anteriorment, que obeeix a un procés d'execució dirigit a obtenir l'objecte concret de la sentència, és a dir, una condemna de donar, de fer o de no fer. Les **mesures cautelars** es tracten autònomament en el mòdul, ja que són disposicions de naturalesa provisional mitjançant les quals es pretén assegurar que es compleixin la funció declarativa i la d'execució. D'aquesta manera es pretenen evitar els perjudicis que el transcurs del temps o les maniobres fraudulentas del demandat puguin ocasionar als drets del demandant respecte a la pretensió que exerceix.

El tercer mòdul didàctic, "Els processos declaratius ordinaris i les seves especialitats", comprèn les especialitats del judici ordinaris i del judici verbal. Aquestes especificitats s'exposen mitjançant esquemes que propicien visualitzar sense perjudici d'anar precedits d'una introducció orientativa, més o menys extensa, en atenció a la matèria, la novetat o la complexitat del procés mateix. El quart mòdul didàctic, "Processos especials civils", comença amb una relació dels principis singulars que informen sobre el conjunt dels processos especials: des de la no disponibilitat de l'objecte fins a l'exclusió de la publicitat, passant per la necessària intervenció del ministeri fiscal, la representació i defensa de les parts, les especialitats probatòries i les singularitats en la tramitació. Seguidament, es desenvolupen tots i cadascun dels procediments. El cinquè mòdul, "Procés concursal i jurisdicció voluntària", es divideix en dos grans apartats. El primer està dedicat al procés concursal, desenvolupat en gran mesura esquemàticament per ajudar, mitjançant la imatge, a la seva comprensió vital. Així mateix, la jurisdicció voluntària segueix una exposició no esquemàtica, i comprèn els aspectes generals i els diversos expedients, classificats segons es requereixi la intervenció jurisdiccional o del lletrat de l'Administració de Justícia o no.

Objectius

L'objectiu central de l'assignatura és culminar i completar l'estudi del dret processal civil i examinar el procés penal en el seu conjunt, i deixar els processos especials, tant civils com penals, per a una altra assignatura. Aquest objectiu general es pot desglossar en els objectius de caràcter específic següents:

1. Integrar el procés d'execució dins el contingut del dret a la tutela judicial efectiva, que consagra l'article 24 de la Constitució.
2. Distingir entre l'execució de resolucions judicials i l'execució de títols executius extrajudicials, tant pel significat divers de les dues execucions com per les diferències que apareixen en la seva tramitació respectiva.
3. Conèixer les diverses etapes per les quals ha de passar un procés d'execució dinerària i les possibilitats que l'ordenament jurídic ofereix per aconseguir l'execució de condemnes de donar, de fer i de no fer.
4. Saber quan és procedent l'execució provisional d'una resolució judicial i els tràmits per mitjà dels quals es pot obtenir directament aquesta execució.
5. Apreciar les novetats en matèria de realització forçosa (subhasta electrònica) i les derivades de l'execució hipotecària, el procediment extrajudicial per a la protecció de deutors hipotecaris sense recursos.
6. Situar les mesures cautelars com a instrument al servei de la tutela judicial efectiva, en la mesura que tracten d'assegurar la possibilitat d'execució durant la substanciació del procés de declaració.
7. Adquirir una visió general dels processos ordinaris mitjançant els quals cal substanciar un procés civil.
8. Identificar les diverses especialitats que sorgeixen en els processos ordinaris i saber quan han d'aplicar-se.
9. Conèixer els principis que informen sobre els processos especials.
10. Aprendre els procediments sobre la capacitat de les persones.

- 11.** Estudiar el desenvolupament dels processos sobre estat civil, guarda i custòdia, oposició a resolucions administratives en matèria de protecció de menors i adopció, a més dels processos relatius a menors i els processos sobre l'oposició a determinades resolucions i actes de la Direcció General del Registre i del Notariat en matèria de registre civil.
- 12.** Estudiar el procés monitori, d'ús tan quotidià, així com el canviari, el monitori europeu i el procés europeu d'escassa quantia.
- 13.** Aprendre el procés concursal ordinari i les seves quatre fases: el procediment concursal abreujat, l'incident concursal, l'acord extrajudicial de pagaments i les especialitats del concurs consecutiu; així com l'establiment d'un portal d'accés telemàtic, la comissió de seguiment de refinançament i reducció de sobreendeutament i les normes del concurs amb element d'estrangeria.
- 14.** Estudiar la jurisdicció voluntària i els seus diferents expedients.

Continguts

Mòdul didàctic 1

El procés d'execució. Pressupòsits de l'execució (subjectius i objectius). L'embargament. L'execució provisional

Teresa Armenta Deu

1. El procés d'execució: consideracions generals
2. Pressupòsits del procés d'execució
3. Execució de sentències estrangeres i títol executiu europeu
4. L'execució provisional
5. El procés d'execució. Fase inicial
6. La il·licitud de l'execució i dels actes executius
7. L'oposició a l'execució
8. Suspensió de l'execució
9. L'execució dinerària: liquiditat de la quantia
10. El requeriment de pagament. Reaccions del deutor davant aquest requeriment
11. L'embargament de béns (I). Objecte de l'embargament. Localització dels béns i selecció dels béns
12. L'embargament de béns (II). Trava o afecció. Garantia de la trava
13. Reembargament i embargament de sobrant
14. Modificació de l'embargament
15. Alçament de l'embargament

Mòdul didàctic 2

El procés d'execució (II). La realització forçosa. Execució no dinerària. Les mesures cautelars

Teresa Armenta Deu

1. La realització forçosa (I): diferents formes de realització dels béns
2. Valoració dels béns. Apreuament
3. Conveni de realització
4. La realització per part d'una persona o entitat especialitzada
5. La subhasta judicial
6. La realització forçosa: pagament a l'executant i règim de càrregues en l'execució sobre immobles
7. Alienació forçosa de béns pertanyents a un tercer posseïdor
8. L'execució sobre béns hipotecats o pignorat
9. L'execució no dinerària
10. Les mesures cautelars

Mòdul didàctic 3

Especialitats dels processos declaratius ordinaris. Esquemes

Teresa Armenta Deu

1. Especialitats dels processos declaratius ordinaris

Mòdul didàctic 4

Processos especials civils

Teresa Armenta Deu

1. Els processos especials. Processos singulars no dispositius
2. Processos especials no dispositius: processos sobre estat civil i sobre protecció i adopció de menors
3. Divisió judicial de patrimonis
4. Judici canviari
5. Judici monitori
6. Procediments transfronterers europeus: procediment europeu i procediment d'escassa quantia

Mòdul didàctic 5

Procés concursal i jurisdicció voluntària

Teresa Armenta Deu

1. Procés concursal
2. Jurisdicció voluntària

Bibliografia

En aquesta bibliografia s'indiquen manuals de caràcter general, per a aprofundir en totes les matèries que són objecte d'estudi d'aquesta assignatura. En la bibliografia específica de cada mòdul didàctic es fa la referència oportuna a monografies o articles doctrinals sobre els continguts concrets.

Armenta Deu, T. *Lecciones de derecho procesal civil* (10a. ed.). Madrid: Marcial Pons.

Banacloche Palao, J. (2015). *Los nuevos expedientes y procedimientos de jurisdicción voluntaria*. Madrid: La Ley-Wolters Kluwer.

Cachón Cadenas, M.; Picó i Junoy, J.; Riba Trepas, C.; Ruiz de la Fuente, C. (coord.). (2013). *Problemas procesales del concurso de acreedores*. Barcelona: Atelier.

Domínguez Ruiz, L. (2013). *Reclamación de deudas transfronterizas*. Pamplona: Aranzadi.

Gómez Amigo, L. (2008). *El proceso monitorio europeo*. Cizur Menor: Aranzadi.

Gómez Amigo, L. (2016). *El nuevo régimen de los acuerdos extrajudiciales de pagos*. Madrid: Editorial Reus.

Montero Aroca, J.; Gómez Colomer, J. L.; Montón Redondo, A.; Barona Vilar, S. *Derecho jurisdiccional* (vol. II: "Proceso Civil"). València: Tirant lo Blanch.

Montero Aroca, J. (2012). *Ejecución de la hipoteca inmobiliaria*. València: Tirant lo Blanch.

Valencia Mirón, A. J. (2011). "El proceso europeo de escasa cuantía". A: Andrés de la Oliva; Carmen Senés Motilla; Jaime Vegas Torres. *Derecho procesal civil europeo* (vol. III: Tutela judicial del crèdit a la Unió Europea). Cizur Menor: Aranzadi-Thomson.